

Smart decisions. Lasting value.

Accountantsverslag

Hoogheemraadschap De Stichtse
Rijnlanden

Eindhoven

21 april 2020

Aanbiedingsbrief

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
t.a.v. mevrouw J. Goedhart
Poldermolen 2
3994 DD Houten

Eindhoven, 21 April 2020

Betreft: **Accountantsverslag boekjaar 2019**

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Hierbij bieden wij u het accountantsverslag aan naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Onze opdracht is het controleren van de jaarrekening op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid. In het kader van onze opdracht hebben wij in november 2019 een interim controle uitgevoerd. De bevindingen hieruit zijn reeds in een separate management letter gerapporteerd.

Aansluitend hebben wij in maart/april 2020 de jaareindecontrole uitgevoerd. De jaareindecontrole is gericht op het vormen van een oordeel over getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening in overeenstemming met de Nederlandse regels voor financiële verslaggeving voor Waterschappen en het vastgestelde normenkader.

Dit accountantsverslag bevat de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de jaareindecontrole. Waar mogelijk doen wij aanbevelingen gericht op verdere verbetering. Deze aspecten doen geen afbreuk aan ons oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2019.

Wij hebben dit verslag in concept besproken met de secretaris-directeur, de manager Administratie, de concerncontroller en de beleidsadviseur interne controle

Wij begrijpen dat de bestuurlijke vaststelling van de jaarrekening op 1 juli 2020 zal plaatsvinden. Eventuele gebeurtenissen tot aan de vaststellingsdatum welke nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en onontbeerlijk zijn voor het inzicht, zullen dan alsnog moeten worden verwerkt in de jaarrekening. Onze controleverklaring bij jaarrekening mag dan ook alleen openbaar worden gemaakt indien deze ongewijzigd ten opzichte van de huidige opgemaakte jaarrekening aan het AB wordt aangeboden ter vaststelling.

Wij vertrouwen erop u middels onze rapportage voldoende geïnformeerd te hebben. Tot het geven van een nadere toelichting op dit verslag zijn wij uiteraard gaarne bereid. Wij danken de medewerkers van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden voor de plezierige en constructieve samenwerking.

Met vriendelijke groet, namens ons hele team,

mr. drs. H.W. Jansen RA RV
Extern accountant

J. Schrover MSc RA RV
Manager Audit

Inhoudsopgave

1. Management samenvatting	4
2. Ons oordeel	7
3. Bevindingen jaarrekening 2019	9
1. Begrotingsrechtmatigheid lasten	9
2. Projecten RWZI en Sterke Lekdijk	10
3. Aanbestedingsrechtmatigheid	11
4. Inkopen buiten verplichtingenadministratie	13
5. Voorziening groot onderhoud gebouwen	14
6. Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud	15
7. Sociale lasten personele verplichtingen	16
8. Voorziening voor arbeidsgerelateerde verplichtingen	17
9. Opbrengsten grensoverschrijdend afvalwater	18
4. Overige aspecten	19

Totaal aantal pagina's: 21

1. Management samenvatting

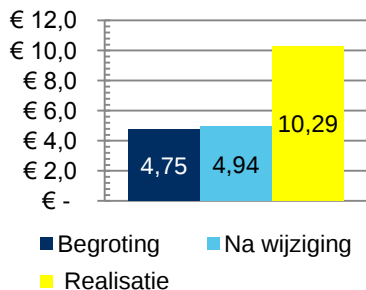
Ons oordeel: goedkeurende

Onderwerp	Goedkeurend	Afkeurend	Anders	Toelichting
Getrouw beeld		-	-	De jaarrekening 2019 geeft een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva per 31 december 2019 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.
Rechtmatigheid		-	-	De verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in de jaarrekening 2019 zijn rechtmatig tot stand gekomen en zijn in overeenstemming met de wet- en regelgeving zoals opgenomen in het door het algemeen bestuur vastgestelde normenkader.
Onderwerp	Geen bevindingen	Wel bevindingen	Anders	Toelichting
WNT verantwoording		-	-	Wij hebben vastgesteld dat de WNT-verantwoording zoals opgenomen in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen .
Bestuursverslag		-	-	Wij hebben vastgesteld dat het bestuursverslag met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

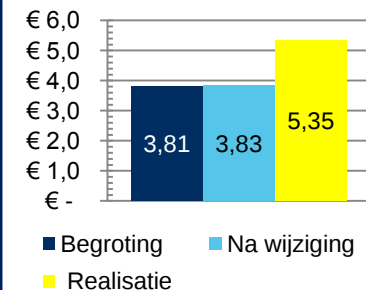
1. Management samenvatting

Financiële analyse 2019

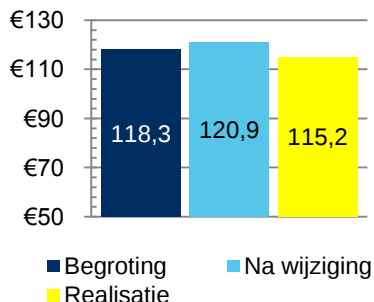
Resultaat voor bestemming in € mln

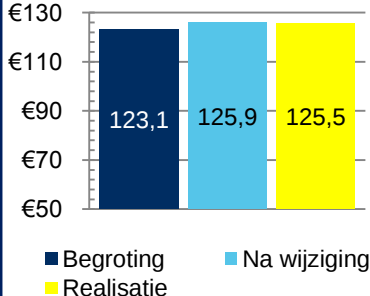
Resultaat na bestemming in € mln

Lasten in € mln

Baten in € mln

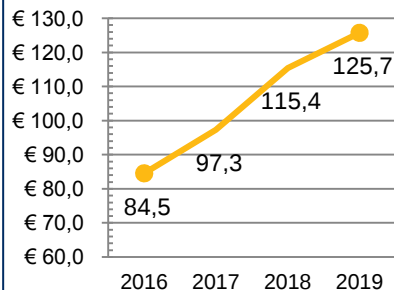

- Het **resultaat vóór bestemming** betreft een positief resultaat van circa € 10,3mln. Het eigen vermogen van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden neemt per saldo toe met dit resultaat.
- Het **resultaat na bestemming** (€ 5,4mln positief) betreft het resultaat na mutatie van de bestemmingsreserves ad € 4,9mln.
- Ten opzichte van de begroting na wijziging is het resultaat na bestemming circa **€ 1,5 mln voordelig**. Dit wordt veroorzaakt door lagere lasten ad € 5,8 mln en lagere baten ad € 0,4mln.
- De **totale lasten** ad € 115,2 mln zijn € 5,8mln lager dan geraamd in de gewijzigde begroting. De belangrijkste oorzaken hiervan betreffen:
 - Lagere kosten voor onderhoud, slib, chemicaliën, elektra en gas door de ingebruikname van de nieuwe RWZI Utrecht (€ 2,9mln voordeel)
 - Lagere kosten voor Het Waterschapshuis (€ 0,5mln voordeel)
 - De begrote onvoorziene uitgaven van € 0,5mln is nagenoeg niet aangewend (€ 0,5mln voordeel)
 - De landelijke vertraging bij de invoering van de Omgevingswet heeft er toe geleid dat ook HDSR minder kosten heeft gemaakt dan begroot op dit project (€ 0,5mln voordeel).
 - Hogere bijdrage aan het HWBP (€ 1mln nadeel)
- De **totale baten** bedragen € 125,5mln en zijn circa € 0,4mln lager dan begroot (na wijziging). Deze daling komt met name door lagere opbrengsten uit waterschapsbelasting. De waterschapsbelasting wordt altijd middels de eerste begrotingswijziging bijgesteld, omdat op het moment van begroten nog niet alle noodzakelijke informatie beschikbaar is. De realisatie in 2019 wijkt slechts € 0,4mln van de gewijzigde begroting.

1. Management samenvatting

Financiële analyse 2019

Eigen vermogen in € mln

Het **eigen vermogen** van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden neemt toe met € 10,3mln naar € 125,7mln eind 2019.

Op basis van de analyse die is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen is het **weerstandsvermogen** ruim voldoende. De **benodigde weerstandscapaciteit is € 7,6mln**, waarbij de **beschikbare weerstandscapaciteit € 15,2mln** betreft. Het **ratio weerstandsvermogen is 2,0** en is hiermee voldoende. De onzekerheid als gevolg van de coronacrisis is hierin niet meegenomen, maar toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen in het bestuursverslag.

Het eigen vermogen bestaat na resultaat bestemming 2019 voor **€ 15,2mln uit algemene reserves**, voor **€ 14,3mln uit bestemmingsreserves tariefegalisatie** en voor **€ 96,2mln uit overige bestemmingsreserves**. De algemene reserves van € 15,2mln na resultaat bestemming 2019 zijn verdeeld naar de **taakreserves watersysteemheffing (€ 6,7mln)** en **zuiveringsheffing (€ 8,5mln)**.

Het voorstel voor resultaatverdeling van het positieve resultaat ad € 5,4mln dient nog te worden vastgesteld door het algemeen bestuur en is vooruitlopend overeenkomstig het voorstel al verwerkt in de jaarrekening.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting																				
Gehanteerde controle en rapporterings-tolerantie	Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2019 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in het controleprotocol. Indien de geconstateerde fouten en onzekerheden het bedrag van de goedkeuringstolerantie niet overschrijden kan in beginsel een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven.																				
	<table><tr><th>Goedkeuringstolerantie</th><th>Grondslag</th><th>Omvang</th><th>Tolerantie</th></tr><tr><td>Fouten</td><td>1% van de lasten</td><td>€ 115.168.000</td><td>€ 1.151.680</td></tr><tr><td>Onzekerheden</td><td>3% van de lasten</td><td>€ 115.168.000</td><td>€ 3.455.040</td></tr><tr><td colspan="4"></td></tr><tr><td>Rapporteringstolerantie</td><td>5% van de goedkeuringstolerantie</td><td>€ 1.151.680</td><td>€ 57.500</td></tr></table>	Goedkeuringstolerantie	Grondslag	Omvang	Tolerantie	Fouten	1% van de lasten	€ 115.168.000	€ 1.151.680	Onzekerheden	3% van de lasten	€ 115.168.000	€ 3.455.040					Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 1.151.680	€ 57.500
	Goedkeuringstolerantie	Grondslag	Omvang	Tolerantie																	
	Fouten	1% van de lasten	€ 115.168.000	€ 1.151.680																	
	Onzekerheden	3% van de lasten	€ 115.168.000	€ 3.455.040																	
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 1.151.680	€ 57.500																		
bestuursverslag verenigbaar	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig de Waterschapswet is opgesteld en, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening . De programmamaverantwoording hebben wij marginaal getoetst wat zoveel betekent als het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden. De accountantscontrole omvat derhalve geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en/of volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmamaverantwoording.																				

2. Ons oordeel

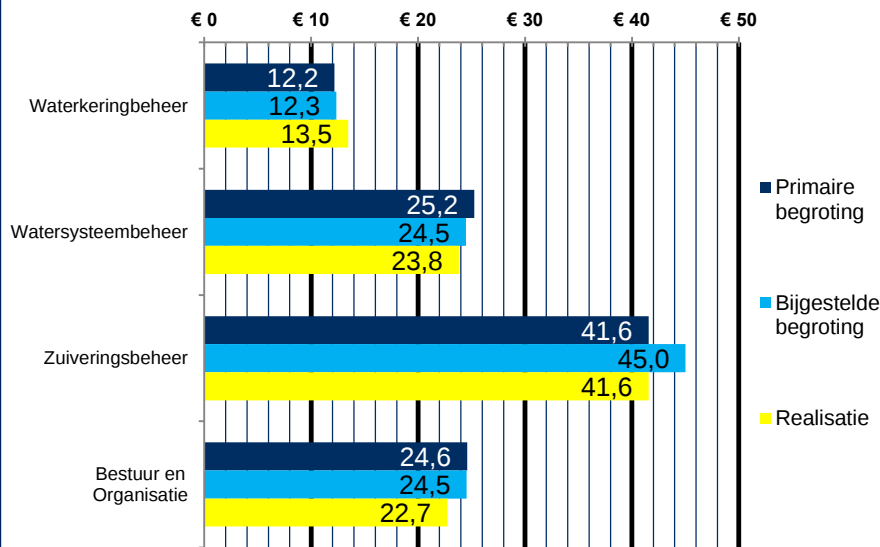
Onderwerp	Toelichting
Controleverschillen	Het waterschap heeft – naar aanleiding van onze controle op de concept jaarrekening – een aantal controleverschillen inzake getrouwheid gecorrigeerd. Deze controleverschillen zien toe op herrubriceringen in de balans en hebben geen effect op de exploitatie. Daarnaast is er één ongecorrigeerd controleverschil met betrekking tot getrouwheid. Dit betreft de te lage reservering voor vakantie uren en gekochte IKB uren als gevolg van een te laag percentage sociale lasten. De fout is hiermee naar verwachting € 140K - €150K. Zie hiervoor ook bevinding 3.7. In de jaarrekening 2019 resteren één ongecorrigeerde verschillen met betrekking tot de rechtmatigheid. Dit betreft een totale onrechtmatigheidsfout van € 1.131K met betrekking op inkoop- en aanbestedingen. Zie hiervoor ook bevinding 3.3
Interne beheersing	Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd. In onze management letter hebben wij enkele belangrijke aandachtspunten opgenomen voor de verdere verbetering van de processen. Deze doen geen afbreuk aan ons oordeel bij de jaarrekening.

3.1 Begrotingsrechtmatigheid lasten

Begrotingsrechtmatigheid lasten

Bevinding

Lasten per programma in €mln

In het kader van de controle hebben wij onderzoek verricht op overschrijdingen van lasten ten opzichte van de geraamde begroting. Hiernaast een overzicht van de begrote (primair en bijgesteld) en gerealiseerde lasten per programma/beleidsveld, waarbij wij ons beperkt hebben tot de vier beleidsvelden met materiele geldstromen.

De belangrijkste (en enige) overschrijding ten opzichte de gewijzigde begroting is aanwezig op beleidsveld **Waterkeringbeheer** (ca € 1,1 mln). Deze overschrijding komt doordat de bijdrage aan het HWBP € 977K hoger was dan begroot. Op deze factuur heeft HDSR geen directe invloed. De begroting van deze bijdrage is gebaseerd op informatie vanuit de UvW en achteraf te laag.

Het voorstel aan het algemeen bestuur is om de genoemde overschrijdingen te autoriseren bij de vaststelling van de jaarrekening. Vooruitlopend op dit besluit zijn wij er bij het vormen van ons oordeel van uit gegaan dat geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheid. Voor een nadere toelichting verwijzen wij ook naar hoofdstuk 77 van het bestuursverslag.

3.2 Projecten RWZI en Sterke Lekdijk

Projecten RWZI en Sterke Lekdijk	
	Bevinding
Sterke Lekdijk	Met ingang van 2017 is project Sterke Lekdijk van start gegaan. Het project beslaat enige honderden miljoenen Euro's en wordt voor 90% gefinancierd via het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Deze bijdrage betreft een vast bedrag en wordt naar rato van de besteding in de onderhanden werken verantwoord. Het waterschap betaalt ook jaarlijks een bijdrage aan het HWBP. Deze bijdrage wordt jaarlijks in de exploitatierekening verantwoord. Eventuele mee- en/of tegenvallers voor project Sterke Lekdijk komen voor rekening van het waterschap. In het kader van onze controle hebben wij kennis genomen van de inrichting van de projectorganisatie rondom dit belangrijke project. Op basis hiervan constateren wij dat het waterschap deze projectorganisatie met behulp van het IPM (Integraal projectmanagement) adequaat vorm heeft gegeven. Het project Sterke Lekdijk is innovatief en nieuw in haar soort, waardoor kwalitatief goede kengetallen ten aanzien van de te verwachten kosten ontbreken en het complex is om het juiste budget te bepalen. Hierdoor bestaat een hoger risico op eventuele budgetoverschrijdingen. Wij constateren in dit kader dat voor de verkennings- en planfase initieel € 49mln was begroot en dat deze fase naar verwachting circa € 150mln kost. In de begroting 2020 is in dit kader al € 88mln aanvullend krediet aangevraagd (excl. grondaankopen). Daarnaast is er een krediet van € 30,9mln verstrekt inzake strategische grondaankopen. Het waterschap heeft ons geïnformeerd dat de actuele stand van zaken met de voorjaarsnota ter goedkeuring aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd.
RWZI Utrecht	Het project RWZI Utrecht is in 2016 van start gegaan en de RWZI is in 2019 in gebruik genomen. De totale investering met betrekking tot dit project betrof € 132mln en is in 2019 vanuit de onderhanden werken overgeheveld naar materiele vaste activa gereed, waarna er op afgeschreven zal worden. Aanvullend is voor de sloopkosten m.b.t. de oude RWZI Utrecht en Maarssenbroek in 2019 een bestemmingsreserve van € 22,3mln gevormd.

3.3 Aanbestedingsrechtmatigheid

Aanbestedingsrechtmatigheid	
Inkoop en aanbesteding	Bevinding
	In het kader van de rechtmatigheidscontrole zijn onze controlewerkzaamheden op inkopen en aanbestedingen gericht op het voldoen aan de Europese aanbestedingswetgeving. Dit betekent dat wij primair controleren op inkopen boven de Europese drempel 2019 (€ 221.000 excl. BTW voor leveringen/diensten en € 5.548.000 excl. BTW voor werken) en dat enkel constatering op het gebied van de Europese aanbestedingswetgeving een effect hebben op ons rechtmatigheidsoordeel. Op basis van onze werkzaamheden hebben wij een aantal onrechtmatigheden geconstateerd: • Voor slibtransport is er in 2014, na een aanbestedingsprocedure, een contract aangegaan met M.H.Berkhof en Zn.BV. Dit contract had een looptijd van 4 jaar tot 31 maart 2018. In 2018 is dit contract zonder aanbesteding verlengd t/m 30 juni 2019. In 2019 heeft er voor de periode van 30 juni 2019 tot en met 6 januari 2020 wederom verlenging zonder aanbesteding plaatsgevonden. De gemaakte kosten in de periode 1-7-2019 t/m 31-12-2019 bedragen € 240K (excl. BTW) en zijn hoger dan de Europese drempel en daarmee als onrechtmatig aangemerkt. De gemaakte kosten in de periode t/m 30-6-2019 komen voort uit de in 2018 gedane verlenging, waardoor een eventuele onrechtmatigheid geen effect heeft op boekjaar 2019. • Bij Knowledge Value B.V. worden ICT diensten afgenomen met een inkoopwaarde in 2019 van € 318K (excl. BTW). Aan deze dienstverlening ligt geen getekende overeenkomst ten grondslag noch heeft er in het verleden een aanbesteding met betrekking tot deze dienst plaatsgevonden. De gemaakte kosten in 2019 zijn hoger dan de Europese drempel en daarmee volledig als onrechtmatig aangemerkt. • Er was voor de inhuur van personeel sprake van een raamovereenkomst met Unique tot en met 31-12-2018. De overeenkomst voorzag niet meer in verlengingsmogelijkheden voor de periode na 31-12-2018. In 2019 heeft er nog steeds inhuur via Unique plaatsgevonden, waardoor deze kosten buiten de initiële raamovereenkomst vallen. De in 2019 gemaakte kosten bij Unique zijn € 340K (Excl. BTW) en zijn hoger dan de Europese drempel. Hierdoor worden de kosten in 2019 volledig als onrechtmatig aangemerkt.

3.3 Aanbestedingsrechtmatigheid (vervolg)

Aanbestedingsrechtmatigheid (vervolg)	
Inkoop en aanbesteding	Bevinding
	In 2019 zijn er bij Qcompany twee opdrachten aangegaan zijnde 1) aankoop BI tooling en 2) inhuur medewerker. Er is in 2018 een inkoopnotitie opgesteld, met als argument de BI tooling niet aan te besteden, omdat de kosten over 4 maanden gezien lager zijn dan de EU drempel. In 2019 is overgegaan tot de aankoop, maar is er ook een aanvullende inhuur opdracht verstrekt. Voor opdracht 1 was geen uitbreiding meer mogelijk en de persoon die wordt ingezet voor opdracht 1 wordt ook voor opdracht 2 ingezet. HDSR is zelf tot de conclusie gekomen dat het achteraf om één opdracht gaat in plaats van twee losse. De in 2019 gemaakte kosten zijn € 233K (Excl. BTW) en zijn hoger dan de Europese drempel. Hierdoor zijn de kosten in 2019 als onrechtmatig aangemerkt. Op basis van bovenstaande bevindingen is er in 2019 een totale onrechtmatigheidsfout van € 1.131K. Wij hebben geconstateerd dat de genoemde onrechtmatigheden met name toezien op inkoopdossiers waarvan de inkoop decentraal heeft plaatsgevonden. Ook constateren we dat er een aantal contracten, die door de afdelingen zelf zijn gesloten, in het verleden mogelijk verkeerd zijn aanbesteed (bijv. niet aanbesteede contracten met een looptijd van 20 jaar). Dit resulteert niet direct in een onrechtmatigheid voor 2019, maar vraagt in het kader van doelmatigheid wel een grondige analyse. Aanvullend constateren wij dat inkoop- en aanbestedingsdossiers veelal niet compleet zijn, waardoor het risico op onrechtmatigheden vergroot wordt. In dit kader adviseren wij de inkoopdossiers decentraal op orde te maken en het proces zo in te richten dat de inkoopafdeling vroegtijdig - al bij het opstellen van de begroting - betrokken wordt. Tot slot hebben wij gedurende onze werkzaamheden geconstateerd dat veel contracten in 2020 aflopen. Dit vraagt capaciteit van de hele organisatie. Wij willen benadrukken dat de huidige bezetting van de inkoopafdeling naar verwachting niet voldoende capaciteit heeft om al deze nieuwe aanbestedingstrajecten op een juiste en rechtmatige manier te begeleiden. In dit kader adviseren wij u de bezetting van de inkoopafdeling op korte termijn te beoordelen.

3.4 Inkopen buiten verplichtingenadministratie

Inkopen buiten verplichtingenadministratie	
Inkoop en aanbesteding	Bevinding
	Zoals beschreven in de management letter kan binnen het Waterschap voor inkopen gebruik worden gemaakt van een verplichtingenadministratie ter vastlegging van inkooporders. Het gebruik van inkooporders zorgt voor door het afdwingen van functiescheiding tussen inkopen/bestellen en accorderen van facturen. Deze functiescheiding is van belang omdat de prestatieverklaring in 2019 niet centraal wordt geregistreerd. Het waterschap heeft gedurende 2019 aanvullende interne controlewerkzaamheden uitgevoerd om achteraf het risico op niet rechtmatige inkopen te mitigeren. Wij hebben kennis genomen van deze werkzaamheden en eigen aanvullende controles uitgevoerd. Op basis hiervan stellen wij vast dat de inkopen van goederen en diensten vrij zijn van materiele afwijkingen ten aanzien van de getrouwheid en rechtmatigheid.

3.5 Voorzieningen groot onderhoud gebouwen

Voorzieningen groot onderhoud	
Voorzieningen groot onderhoud	Bevinding
	Het waterschap heeft in voorgaande jaren in de jaarrekening voorzieningen opgenomen voor het grootonderhoud van de gebouwen aan Poldermolen 2, Poldermolen 3 en Dijkhuis Jaarveld. Ultimo 2018 is het resterende saldo in de voorziening voor Poldermolen 2 vrijgefallen als gevolg van het afronden van de verbouwing en de voorziening van Poldermolen 3 is vrijgefallen als gevolg van de intentie tot verkoop.
	In 2019 is besloten het pand aan Poldermolen 3 – a.g.v. enkele grote projecten – uit de verkoop te halen en tijdelijk in gebruik te nemen. Daarnaast heeft het waterschap een nieuwe schouw laten uitvoeren ten aanzien van het pand aan de Poldermolen 2. Wij hebben de eerste versie van de berekende voorziening voor grootonderhoud besproken met de ambtelijke organisatie en hier in de management letter over gerapporteerd.
	Op basis van onze jaarrekeningcontrole constateren wij dat de in de management letter opgenomen aanbevelingen adequaat zijn opgevolgd. Aan de voorziening groot onderhoud van Poldermolen 2 ligt een onderhoudsplan van 20 jaar ten grondslag. Voor Poldermolen 3 is – als gevolg van de tijdelijke ingebruikname – geen voorziening getroffen. Voor het pand Dijkhuis Jaarveld is – als gevolg van de lopende beoordeling over de toekomst van dit verhuurde vastgoed – slechts een voorziening voor 10 jaar getroffen. Wij adviseren u in dit kader de naleving van de onderhoudsplannen en de bestemming van het pand periodiek te monitoren en indien nodig de voorziening aan te passen.

3.6 Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud

Voorzieningen Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud

Voorzieningen Toestandsafha nkelijk watersysteemo nderhoud	Bevinding Het waterschap heeft in voorgaande jaren een voorziening watersysteemonderhoud met betrekking tot baggeren in de jaarrekening opgenomen. In 2015 is de voorziening “toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud” ingesteld, waar zowel het maai- als baggeronderhoud en plaagsoortenbestrijding onder vallen. Deze voorziening is gekoppeld aan GOP (grootonderhoudsprogramma) die een looptijd had tot en met 2019. Aan het einde van de looptijd van het GOP zou de voorziening nihil moeten zijn, echter in werkelijkheid is de voorziening ultimo 2019 € 4,6mln. Dit saldo komt doordat – als gevolg van onder andere de PFAS-problematiek – werkzaamheden vertraging hebben opgelopen en projecten zijn doorgeschoven naar 2020. Wij hebben begrepen dat de ultimo 2019 aanwezige voorziening daarom in 2020 volledig besteed zal worden door het uitvoeren van deze doorgeschoven projecten. Op basis hiervan kunnen wij instemmen met de ultimo 2019 aanwezige voorziening, omdat deze met name toeziet op de vertraagde en verschoven werkzaamheden uit het GOP 2015-2019. In december 2019 heeft het algemeen bestuur ingestemd met een nieuw voortrollend GOP watersysteemonderhoud vanaf 2020. Dit voortrollend GOP geeft volgens het Waterschap een juiste mate van flexibiliteit in de programmering, waardoor goed ingespeeld kan worden op veranderende situaties. In dit GOP wordt steeds 4 jaar vooruit gekeken (voor nu 2020 – 2023), waaraan vooralsnog vanaf 2020 jaarlijks € 4mln wordt gedoteerd. Wij constateren echter dat een deugdelijke financiële onderbouwing van het nieuwe voortrollend GOP ontbreekt. Aanvullend merken we op dat een voorziening gericht is op het egaliseren van pieken in onderhoudsuitgaven over een langere looptijd. Om die reden is een planperiode van slechts 4 jaar onvoldoende, omdat naar verwachting niet alle onderhoudswerkzaamheden zijn opgenomen in het plan. Voor het nieuwe voortrollende GOP adviseren we een langjarig financieel plan op te stellen die de onderbouwing voor de voorziening vormt. Uiteraard bestaat de mogelijkheid dit plan 4 jaarlijks (of zoveel eerder of later dan noodzakelijk) te herbeoordelen. Zonder deugdelijk financieel plan heeft de voorziening in 2020 het karakter van een bestemmingsreserve.
---	--

3.7 Sociale lasten personele verplichtingen

Sociale lasten personele verplichtingen	
Personeel	Bevinding
	Binnen het Waterschap is er ultimo 2019 sprake van verplichtingen richting het personeel inzake door medewerkers nog te besteden vakantie uren en door medewerkers gekochte IKB-uren. Het bovenwettelijke deel van de vakantie uren en de gekochte IKB-uren hebben een onbeperkte geldigheidsduur. Deze reserveringen worden primair getroffen om de kosten toe te rekenen aan het juiste boekjaar. Immers als medewerkers in het verleden opgebouwde/gekochte uren opnemen in een volgende boekjaar, dan mag dat in dit boekjaar niet tot kosten voor de werkgever leiden. Wij hebben vastgesteld dat bij de reservering voor vakantie uren rekening is gehouden met een opslag voor sociale lasten van 10%. Deze opslag is historisch door het Waterschap bepaald en de afgelopen jaren consequent toegepast. Wij concluderen op basis van onze werkzaamheden echter dat 10% te laag is en dat uit de eerste analyse van het Waterschap blijkt dat dit tussen de 15% - 16% ligt. Daarnaast constateren we dat bij de reservering voor gekochte IKB-uren geen rekening is gehouden met een opslag voor sociale lasten. Op basis hiervan is de totale reservering in 2019 naar verwachting € 140K - € 150K te laag verantwoord, hetgeen niet is aangepast in de jaarrekening 2019. Het Waterschap zal in 2020 een analyse uitvoeren naar het werkelijke gemiddelde percentage sociale lasten en in de jaarrekening 2020 de reservering bepalen op basis van de juiste percentages.

3.8 Voorziening voor arbeidsgerelateerde verplichtingen

Voorziening voor arbeidsgerelateerde verplichtingen	
Personeel	Bevinding
	Artikel 4.55 van het Waterschapsbesluit geeft aan dat er een verplichting bestaat tot het vormen van een voorziening van arbeidsgerelateerde verplichtingen waaronder langdurige ziekte en jubileumuitkeringen.
	Tijdens de interim-controle hebben wij geconstateerd dat het Waterschap voor laatstgenoemde item - geen voorziening heeft gevormd. De kosten voor jubilea worden daardoor genomen in het jaar waarin deze betaald worden. Ultimo 2019 heeft het Waterschap nog geen financiële analyse gemaakt van het mogelijke effect van vorenstaande op de exploitatie (over tijd). Wel blijkt uit een analyse van het Waterschap dat in de komende jaren geen piek in het aantal jubilarissen wordt verwacht.
	Vanuit de jaareindecontrole hebben wij geconstateerd dat er sprake is van een aantal langdurig zieken. Wij hebben de feiten en omstandigheden besproken met de verantwoordelijke functionarissen en daarbij geconstateerd dat een betrouwbare schatting op dit moment niet te maken is. Hierdoor is er ultimo 2019 geen voorziening getroffen. Wel is het bestaan van deze verplichting op adequate wijze in de niet uit de balans blijkende verplichtingen opgenomen.
	Wij adviseren u om vorenstaande verplichtingen periodiek te blijven beoordelen in relatie tot toekomstige ontwikkelingen.

3.9 Opbrengsten grensoverschrijdend afvalwater

Opbrengsten grensoverschrijdend afvalwater	
Belastingen	Bevinding
	Buiten het reguliere belastingproces is er jaarlijks sprake van belastingontvangsten in verband met het zuiveren van afvalwater uit het gebied van Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) en Waterschap Vallei en Veluwe (VV). In dit gebied leggen AGV en VV de zuiveringsheffing op aan bedrijven en ingezetenen. De opbrengsten hiervan worden doorgestort aan HDSR. In 2019 gaat het om een opbrengst van circa € 1,7mln. Dit is een toename ten opzichte van 2018 met € 0,6mln als gevolg van afrekening uit voorgaande jaren (€ 0,1mln) en een aanvullende overeenkomst voor de zuivering in Maarssen op de RWZI Leidsche Rijn (€ 0,5mln).
	Wij hebben reeds in de management letter geconstateerd dat de interne beheersing op deze materiële geldstroom onvoldoende is. Wij constateren dat een interne analyse bij HDSR van de verschillen tussen verwachting en realisatie momenteel nog ontbreekt en dat onvoldoende monitoring plaatsvindt op de gerapporteerde vervuilingseenheden. Op basis van onze werkzaamheden hebben wij niet de indruk dat er sprake is van een materiële fout in de jaarrekening als gevolg van onvolledige opbrengsten uit grensoverschrijdend afvalwater, desondanks adviseren wij de in de management letter gedane aanbevelingen zo snel mogelijk op te volgen.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Geen sprake van beperkingen in de reikwijdte van onze controle	Er zijn geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle opgetreden. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers van het waterschap de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
Fraude	Er zijn gedurende 2019 geen (materiële) fraudegevallen geconstateerd en er zijn ons eveneens geen vermoedens van fraude bekend.
Claims en juridische procedures	Er zijn geen belangrijke (dreigende en niet gewaardeerde) claims en/of juridische procedures met een mogelijke materiële impact op de cijfers per ultimo 2019, anders dan toegelicht in het bestuursverslag.
Gebeurtenissen na balansdatum	Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum anders dan hetgeen opgenomen in de jaarrekening en de paragraaf weerstandsvermogen, met een materiële impact op de cijfers per ultimo 2019. Ten aanzien van de huidige ontwikkelingen met betrekking tot het Corona virus zijn de financiële gevolgen voor het Waterschap in 2020 naar verwachting onzeker. Er zijn scenario's uitgewerkt met daarin de gevolgen voor de kostenontwikkeling, zowel in de exploitatie als investeringskredieten. Het bestuur heeft deze situatie en de mogelijk risico's ons inziens toereikend toegelicht in de jaarrekening en in de paragraaf weerstandsvermogen.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Geautomatiseerde gegevensverwerking	Wij hebben vanuit onze controle op de jaarrekening geen belangrijke bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. In de management letter hebben wij enkele aanbevelingen gedaan op het gebied van automatisering.
Schattingen	De opstelling van de jaarrekening vereist dat het dagelijks bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn in het kader van onze controleopdracht op aanvaardbaarheid beoordeeld. Hierbij hebben wij geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd.
Onafhankelijkheid	Wij zijn onafhankelijk van uw waterschap en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels (Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij Assurance-opdrachten (VIO)) ten aanzien van onafhankelijkheid.
Openstaande punten	• Ontvangen getekende bevestiging bij de jaarrekening (gepland op 15 mei) • Afgifte controleverklaring (gepland op 15 mei) • Bespreking auditcommissie (gepland op 22 juni) • Vaststellen van de jaarrekening door het algemeen bestuur (gepland op 1 juli)

Smart decisions. Lasting value.